

Editorial

La cultura noucentista i el projecte polític regenerador que articulava una idealitat urbana, sinècdoque del conjunt del país, ha estat punt de trobada de concepcions historiogràfiques contraposades: des de les lectures apologetiques que es limiten a reproduir textos, llibres i autors -Prat de la Riba, Eugeni d'Ors, Francesc Cambó i poca cosa més-, fins a revisions crítiques que desvelen les limitacions d'una estratègia social aconduïda per elits. També ha reeixit, tanmateix, una interpretació que remarca la tradició i el sorgiment d'una cultura alternativa als nuclis dirigents fonamentada en la legitimitat d'una utopia arrelada en una societat articulada per les classes subalternes, de la qual els sectors intel·lectuals i tècnics (Jaume Aiguader i Miró) no estaven allunyats. Amb tot, cal que ens demanem quines demarcacions reals abasten els noucentistes. Si hom identifica noucentisme amb l'hegemonia de la Lliga, és ben evident que el noucentisme acaba el 1923, després de disset anys d'orientació ideològica d'ençà de La Nacionalitat Catalana. Però, si hom conceptua noucentisme com un estil de vida, potser cal plantejar que el programa de la Catalunya-Ciutat (que no era altra cosa que la connexió -segons la feliç definició a l'article "Les viles espirituals" d'Agustí Calvet [1926]- entre Barcelona i les ciutats econòmicament i culturalment dinàmiques al llarg del primer terç del segle vint) anava més ençà i més enllà de les dates atribuïdes convencionalment al moviment. La història de la cultura, de les ideologies, no és etèria, sinó que, a la llum d'un quadre històric, requereix de l'estudiós i de l'analista una flexibilitat de mires l'arrel de les quals permeti saber llegir en les porositats de l'evolució històrica. La vida austera, de Pere Coromines és o no és noucentista? Com és possible que aquest autor, integrant del nacionalisme republicà, col·laborés a l'Almanach dels noucentistes? És o no és noucentisme el Breviari de Ciutadania [1933] de Carles Rahola? La dinàmica dels programes culturals sembla que supera els cànons deterministes que poc ajuden a la comprensió de la nostra història.

Per a mostrar la diversitat d'enfocaments d'aquesta etapa cultural i social, la Revista ha cregut convenient en el present número d'actualitzar la interpretació del noucentisme sota el prisma d'una amplitud metodològica que abasta des de marcs metodològics generals fins a la irradiació dels noucentistes reusencs.

Cal pensar fins a quin punt l'ètica noucentista no fou una religió per a establir, entre d'altres coses, una reproducció del capitalisme industrial al Principat. Fer ciutat, fer territori, articular una territorialitat industrial? És així com cal analitzar la crítica a la bohèmia modernista? En qualsevol cas, és bo recuperar cicles historiogràfics que contrasten amb temps de decadència consumista i d'economia globalitzadora com l'actual.

P. S. Ja en premsa aquesta revista ens arriba la trista notícia de la mort de Ramon Marcer, que tants bons serveis havia fet al Centre de Lectura. El nostre dol i agraïment seran permanents.